

Anonimizirana različica

Prevod

C-367/23 – 1

Zadeva C-367/23

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

9. junij 2023

Predložitveno sodišče:

Cour de cassation (Francija)

Datum predložitvene odločbe:

7. junij 2023

Vlagatelj kasacijske pritožbe:

EA

Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo:

Artemis security SAS

[...] (ni prevedeno)

SODBA COUR DE CASSATION, CHAMBRE SOCIALE (KASACIJSKO
SODIŠČE, SENAT ZA SOCIALNE ZADEVE, FRANCIJA),
Z DNE 7. JUNIJA 2023

[...] (ni prevedeno)

Dejansko stanje in postopek

- 1 Iz izpodbijane sodbe (Amiens, 2. september 2021) izhaja, da je družba Artémis Security 1. aprila 2017 zaposlila osebo EA kot pooblaščenca za SSIAP 1 (service de sécurité incendie et d'assistance à personnes, služba za protipožarno varnost in osebno pomoč).

- 2 Delavec je z vlogo z dne 25. aprila 2019 pri [conseil de prud'hommes de Compiègne (delovno sodišče v Compiègne, Francija)] vložil tožbo za sodno odpoved pogodbe o zaposlitvi ter plačilo različnih terjatev iz naslova odškodnin in plač, vključno z odškodninskim zahtevkom zaradi enostranske spremembe pogodbe o zaposlitvi v nočno delo in nezagotovitve okrepljenega zdravstvenega spremljanja.
- 3 Delavec je bil 1. julija 2019 odpuščen.
- 4 Conseil de prud'hommes de Compiègne (delovno sodišče v Compiègne) je s sodbo z dne 4. decembra 2019 zavrnilo odškodninski zahtevek delavca zaradi enostranske spremembe pogodbe o zaposlitvi [z dela podnevi v pogodbo o zaposlitvi] za nočno delo in zaradi nezagotovitve okrepljenega zdravstvenega spremljanja.
- 5 Cour d'appel d'Amiens (višje sodišče v Amiensu) je s sodbo z dne 2. septembra 2021 sodbo v tem delu izreka potrdilo.
- 6 Višje sodišče je pri tej odločitvi najprej navedlo, da delavec trdi, da sprememba dnevnega delovnega časa v nočnega pomeni spremembo njegove pogodbe o zaposlitvi, ki mu je ni mogoče naložiti [...] (ni prevedeno) [delodajalec se je zoper to skliceval na pogodbeni pogoj, v skladu s katerim se od njega lahko zahtevata tako delo podnevi kot tudi delo ponoči, višje sodišče pa je ta pogoj štelo za nezakonit].
- 7 Višje sodišče je nato navedlo, da je delavec, ki je trdil, da je bil z dela podnevi pogosto prerazporejen na delo ponoči in da bi mu moral delodajalec zagotoviti okrepljeno zdravstveno spremljanje zaradi opravljanja nočnega dela, zaradi nezagotovitve takega zdravstvenega spremljanja zahteval odškodnino. To sodišče je v zvezi s tem tožbenim zahtevkom ugotovilo, da zadevna stranka ni dokazala resničnosti in obsega škode, ki jo je utrpela.
- 8 Delavec je zoper to sodbo vložil pritožbo.

Predstavitev pritožbenega razloga

- 9 [...] (ni prevedeno) [D]elavec izpodbija odločitev v sodbi, da se zavrne njegov odškodninski zahtevek zaradi spremembe pogodbe o zaposlitvi v pogodbo o zaposlitvi za nočno delo in nezagotovitve okrepljenega zdravstvenega spremljanja, medtem ko „že sama ugotovitev nespoštovanja zaščitnih določb o okrepljenem zdravstvenem spremljanju zaradi opravljanja nočnega dela daje pravico do odškodnine; medtem ko je višje sodišče z zavrnitvijo odškodninskega zahtevka delavca zaradi nezagotovitve okrepljenega zdravstvenega spremljanja, ker ni dokazal resničnosti in obsega škode, ki jo je utrpel, kršilo člena L. 3122-1 in L. 3122-11 code du travail (delovni zakonik) ter člen 9 Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003“.

Besedila, ki se uporabljajo

Pravo Unije

- 10 V skladu s členom 9(1)(a) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa morajo države članice sprejeti potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so delavci, ki delajo ponoči, upravičeni do brezplačnega zdravstvenega pregleda pred nastopom dela, kasneje pa v rednih časovnih presledkih.

Nacionalno pravo

- 11 V skladu s členom L. 3122-11 delovnega zakonika so vsi nočni delavci upravičeni do rednega individualnega spremljanja njihovega zdravstvenega stanja pod pogoji iz člena L. 4624-1.
- 12 [...] (ni prevedeno)
- 13 [...] (ni prevedeno)
- 14 [...] (ni prevedeno)

Obrazložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 15 V skladu z ustaljeno sodno prakso Cour de cassation, chambre sociale (kasacijsko sodišče, senat za socialne zadeve), so za presojo o obstoju škode in njeno oceno izključno pristojna sodišča prve stopnje (senat za socialne zadeve, 13. april 2016, pritožba št. 14-28.293, Bull. 2016, V, št. 72).
- 16 [...] (ni prevedeno)
- 17 Iz člena 9(1)(a) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa izhaja, da morajo biti delavci, ki delajo ponoči, upravičeni do brezplačnega zdravstvenega pregleda pred nastopom dela, kasneje pa v rednih časovnih presledkih.
- 18 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča Evropske unije so v vseh primerih, ko se določbe direktive z vidika vsebine izkažejo za brezpogojne in dovolj natančne, posamezniki upravičeni, da se nanje sklicujejo nasproti državi, tudi ko ta nastopa kot delodajalec, zlasti če v roku ni prenesla te direktive v nacionalno pravo ali če jo je prenesla nepravilno (sodba Sodišča z dne 26. februarja 1986, Marshall, 152/84, točki 46 in 49; sodba Sodišča z dne 14. oktobra 2010, Fuß, C-243/09, točka 56).
- 19 Sodišče Evropske unije je tako odločilo, da člen 6(b) Direktive 2003/88/ES ti merili izpolnjuje, saj državam članicam z nedvoumnim besedilom nalaga natančno obveznost rezultata, ki ni odvisna od nikakršnega pogoja, kar zadeva uporabo pravila, ki ga navaja, in ki določa zgornjo mejo 48 ur, vključno z nadurami, kar

zadeva povprečni tedenski delovni čas, in da zato izpolnjuje vse zahtevane pogoje za neposredni učinek (zgoraj navedena sodba Fuß, točki 57 in 59).

- 20 Tudi v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča Evropske unije je namen Direktive 2003/88/ES določitev minimalnih zahtev za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer delavcev s približevanjem nacionalnih zakonodaj, ki se nanašajo predvsem na trajanje delovnega časa (zgoraj navedena sodba Sodišča, Fuß, točka 32, in sodba z dne 11. novembra 2021, C-214/20, Dublin City Council, točka 37).
- 21 Sodišče Evropske unije je tako odločilo, da morajo za zagotovitev polnega učinka Direktive 2003/88/ES države članice preprečiti vsako preseganje najdaljšega tedenskega delovnega časa, kot je določen v členu 6(b) Direktive 2003/88/ES (zgoraj navedena sodba Fuß, točka 51). Dodalo je, da preseganje najdaljšega povprečnega tedenskega delovnega časa, določenega v členu 6(b) Direktive 2003/88, pomeni samo po sebi kršitev te določbe, ne da bi bilo treba dokazovati, da je bila povzročena posebna škoda. Če v nacionalnem pravu ni ukrepov za izvajanje možnosti odstopanja iz člena 22(1), prvi pododstavek, te direktive, je pojem „škodovanja“ iz te določbe popolnoma brezpredmeten za razlago in uporabo člena 6(b) (zgoraj navedena sodba Fuß, točka 53). Navedlo je še, da ker je cilj Direktive 2003/88 zagotovitev varstva in zdravja delavcev z zagotavljanjem ustreznega počitka, je zakonodajalec Unije menil, da glede na to, da preseganje najdaljšega povprečnega tedenskega delovnega časa iz člena 6(b) delavca prikrajša za tak počitek, mu že to samo po sebi škoduje, saj se s tem ogrozita njegovo varstvo in zdravje (zgoraj navedena sodba Fuß, točka 54).
- 22 Zlasti na podlagi teh obrazložitvev Cour de cassation, chambre sociale (kasacijsko sodišče, senat za socialne zadeve), odtlej odloča, da s samo prekoračitvijo najdaljšega delovnega časa nastane pravica do odškodnine (senat za socialne zadeve, 26. januar 2022, pritožba št. 20-21:636, objavljena).
- 23 Delavec v dopolnilni vlogi trdi, da je treba sodno prakso iz sodbe Sodišča Evropske unije z dne 14. oktobra 2010 (zgoraj navedena sodba Fuß) nujno prenesti na primer kršitve zaščitnih določb o okrepljenem zdravstvenem spremljanju zaradi opravljanja nočnega dela, ki so zagotovljene z Direktivo 2003/88/ES, saj imajo enak cilj, in sicer varovanje zdravja delavca.
- 24 V Direktivi 2003/88/ES sta v zvezi z nočnim delom določena dva sklopa ukrepov, prvič, v členu 8 „trajanje nočnega dela“, ki vsebuje ukrepe za omejitev trajanja nočnega dela, za katere se zdi, da so enake narave kot ukrepi iz člena 6 navedene direktive, ki je predmet zgoraj navedene sodbe Sodišča Evropske unije z dne 14. oktobra 2010, in, drugič, v členu 9 „zdravstveni pregled in razporeditev delavcev, ki delajo ponoči, na delo podnevi“.
- 25 Vendar so obveznosti, določene za nočno delo, v uvodnih izjavah Direktive 2003/88/ES predstavljene različno glede na to, ali se nanašajo na omejitev delovnega časa ali na zdravstveno spremljanje delavcev. V uvodni izjavi 8 je tako

navedeno, da je „treba [...] omejiti trajanje nočnega dela, vključno z nadurami, in zagotoviti, da delodajalci, ki redno angažirajo delavce, ki delajo ponoči, o tem obvestijo pristojne organe na njihovo zahtevo“. Uvodna izjava 9 je manj natančna ali nujna, saj je v njej navedeno, da je „pomembno [...], da so delavci, ki delajo ponoči, pred začetkom dela in nato v rednih časovnih presledkih upravičeni do brezplačnega zdravstvenega pregleda in da so[,] kadarkoli je mogoče, delavci z zdravstvenimi težavami, ki delajo ponoči, premeščeni na delo, ki poteka podnevi in za katerega so usposobljeni“. V uvodni izjavi 10 je dodano, da „[p]oložaj delavcev, ki delajo ponoči[,] in delavcev, ki delajo v izmenah, zahteva, da je raven varnosti in varovanja zdravja prilagojena naravi njihovega dela in da mora biti organizacija in delovanje varnostnih in preventivnih služb ter virov za zaščito in preventivo učinkovito“.

- 26 Sodišče Evropske unije se je v sodbi z dne 22. decembra 2022, JP (C-61/21, točki 55 in 65), oprlo zlasti na uvodno izjavo 2 Direktive 2008/50/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo ter ugotovilo, da je splošni cilj členov 13(1) in 23(1) navedene direktive varovanje zdravja ljudi in varstvo okolja kot celote, pri čemer posameznikom ne podeljujeta individualnih pravic, zaradi kršitve katerih bi se lahko vzpostavila odgovornost države članice za škodo, povzročeno posameznikom. V tej uvodni izjavi je navedeno, da je „[z]a varovanje zdravja ljudi in varstva [varstvo] okolja kot celote [...] še zlasti pomemben boj proti emisijam onesnaževal pri viru ter opredelitev in izvajanje najbolj učinkovitih ukrepov za zmanjšanje emisij na lokalni in nacionalni ravni ter na ravni Skupnosti. Zato bi se bilo treba emisijam škodljivih onesnaževal zraka izogibati, jih preprečevati ali zmanjšati ter določiti ustrezne cilje za kakovost zunanjega zraka, ob upoštevanju standardov, smernic in programov Svetovne zdravstvene organizacije“. Vendar so tako kot v uvodni izjavi 2 Direktive 2008/50/ES tudi v uvodni izjavi 9 Direktive 2003/88/ES ukrepi, ki jih določa, predstavljeni kot pomembni, tako da se je mogoče vprašati, ali ni tudi v tej uvodni izjavi določen splošni cilj.
- 27 Na prvem mestu je treba zato preučiti, ali se določbe člena 9(1)(a) Direktive 2003/88/ES z vidika njihove vsebine izkažejo za brezpogojne in dovolj natančne, da bi se lahko posamezniki nanje sklicevali zoper državo, tudi ko ta nastopa kot delodajalec, zlasti če jih država napačno prenese v svoje pravo.
- 28 Če bi Sodišče Evropske unije presodilo, da je odgovor na zgornje vprašanje pritrdilen, bi moralo Cour de cassation (kasacijsko sodišče) zaradi neobstoja neposrednega učinka direktiv v sporih med posamezniki za skladno razlago upoštevati celotno nacionalno pravo (sodba Sodišča z dne 24. januarja 2012, M. Dominguez, C-282/10, točka 31). Vendar bi lahko bila skladna razlaga [zadevnih] členov delovnega zakonika glede na Direktivo 2003/88/ES onemogočena zaradi prepovedi razlage *contra legem*.
- 29 Na drugem mestu je treba Sodišče Evropske unije vprašati, ali neupoštevanje ukrepov, sprejetih z nacionalnim pravom za zagotovitev zdravstvenih pregledov

nočnih delavcev, samo po sebi pomeni kršitev člena 9(1)(a) Direktive 2003/88/ES, pri čemer za pridobitev odškodnine ni treba posebej dokazati obstoja posebne škode, ki je posledica kršitve.

IZ TEH RAZLOGOV to sodišče:

ob upoštevanju člena 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije,

POSTAVLJA Sodišču Evropske unije naslednji vprašanja:

–„Ali člen 9(1)(a) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa izpolnjuje pogoje za to, da ima neposredni učinek, in za možnost, da se delavec nanj sklicuje v sporu v zvezi z njim?“;

–„Ali je treba člen 9(1)(a) Direktive 2003/88/ES razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji ali praksi, v skladu s katero je v primeru kršitve določb, sprejetih za izvajanje ukrepov, potrebnih za brezplačen zdravstveni pregled delavca, pravica delavca do odškodnine pogojena s tem, da se dokaže škoda, ki naj bi nastala zaradi te kršitve?“;

[...] (ni prevedeno)